

Роман ГАВРІК,

кандидат юридичних наук,
Національна академія Державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИМОГИ, ЯКІ СТАВЛЯТЬСЯ ДО СУДОВИХ РІШЕНЬ У СПРАВАХ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

У зазначеній науковій статті на підставі чинного адміністративно-процесуального законодавства, судової практики та юридичної доктрини проведено наукове дослідження вимог, що ставляться до рішення суду в адміністративній справі, таких як законність, обґрунтованість, повнота, зрозумілість, безальтернативність та справедливість. Зокрема, визначено, що законність та обґрунтованість є основними вимогами, які ставляться до судового рішення у адміністративній справі, а тому розкрито критерії наявності цих ознак у судових рішеннях, ухвалених у адміністративних справах.

Ключові слова: *судове рішення, постанова, законність, обґрунтованість, повнота, зрозумілість, безальтернативність, справедливість.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Суд, здійснюючи правосуддя у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, з метою охорони та захисту прав та законних інтересів громадян України, іноземців або осіб без громадянства, фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, інших учасників адміністративних правовідносин, вирішує по суті спірні питання, пов'язані із визнанням наявності у особи певних прав чи обов'язків, їх відсутності, факту порушення прав або законних інтересів особи діями чи бездіяльністю суб'єктів владних повноважень, в тому числі викладених у правозастосовчому індивідуальному акті суб'єкта владних повноважень, що оскаржується.

Результат вирішення адміністративного спору фіксується судом у особливому акті, який отримав назву «судове рішення».

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які опирається автор. На сьогодні

проблематика судових рішень у адміністративних справах в Україні представлена працями таких провідних дослідників у сфері адміністративного процесуального права, як В. Б. Градовий, Е. Ф. Демський, В. Колпаков, А. Т. Комзюк, В. В. Кравчук, В. Матвійчук, Р. Мельник, О. М. Пасенюк, Г. М. Писаренко, Я. П. Синицька, В. А. Сьоміна, М. І. Труш.

Разом з тим, в юридичній доктрині адміністративного процесу питання юридичних вимог, які ставляться до судових рішень, ухвалених у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, не отримало належного дослідження, не вирішене або має дискусійний характер.

В той же час, питання судового рішення, його властивостей, юридичних вимог, які ставляться до законного судового рішення у цивільній справі належно досліджене в юридичній доктрині цивільного права, зокрема, цими питаннями займалися такі учені, як: М. Г. Авдюков, І. В. Андронов, С. С. Бичкова, Ю. В. Білоусов, Є. В. Васьковський, М. А. Гурвіч, С. К. Загайнова, М. Б. Зейдер, Є. В. Клинова, О. О. Князев, В. В. Комаров, В. М. Кравчук, Є. О. Нефедьєв, М. О. Рожкова, Т. В. Сахнова, С. Я. Фурса, Н. О. Чечіна, О. М. Шиманович, М. Й. Штефан, В. В. Ярков та інші.

У зв'язку із цим, виникає необхідність дослідити вимоги, які ставляться до судових рішень у адміністративних справах на підставі досягнень юридичної доктрини та судової практики.

Метою статті є визначення основних вимог, які ставляться до судових рішень, ухвалених місцевими адміністративними судами у справах про оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, розкриття основних критеріїв до наявності вказаних вимог, які ставляться до судових рішень зазначеної категорії справ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розгляд і вирішення конкретних адміністративних справ у адміністративному суді завершується прийняттям процесуальних документів – судових рішень, до яких законодавством висуваються певні вимоги. Однак щодо точного переліку таких вимог в юридичній доктрині немає одностайності.

Так, наприклад, М. Г. Авдюков [1, с. 213–214] підкреслює, що судове рішення має бути законним і обґрунтованим, визначеним, безумовним, точним і повним. М. Б. Зейдер [2, с. 67–74] до вимог судового рішення відносить законність і обґрунтованість, вичерпний характер, категоричність, безумовність. Є. Г. Пушкарь [3, с. 23–32] зазначає, що судове рішення має бути законним та обґрунтованим, мати вичерпний та безумовний характер, бути категоричним. М. Й. Штефан вважає, що рішення суду повинно відповідати вимогам законності, обґрунтованості, викладатися у відповідній процесуальній формі, бути вичерпним і безумовним [4, с. 408–413].

С. І. Чорнооченко, крім вимоги законності та обґрунтованості виділяє також наступні: рішення має бути безумовним, в його резолютивній частині не допускаються альтернативи, його виконання не повинно залежати від настання чи ненастання певних умов; рішення викладається однозначно і зрозуміло; рішення має бути викладене без помилок у назвах, датах, без описок, із дотриманням правил граматики та ін. [5, с. 171].

На думку І. В. Андропова, до вимог, які пред'являються до судового рішення відносять: законність, обґрунтованість, вимогу дотримання встановленої законом процесуальної форми, повноти, визначеності, безумовності, виховної ролі рішення суду, публічності, легітимності та своєчасності [6]. О. М. Пасенюк виділяє наступні вимоги, які висуваються до судового рішення в адміністративній справі: законність, обґрунтованість, повнота, зрозумілість, безальтернативність та справедливість [7, с. 521], в той же час, Е. Ф. Демський [8, с. 328] виділяє лише дві вимоги: законність та обґрунтованість.

Особливу цікавість викликає дослідження М. Труш, яка виділяє такі вимоги, які ставляться до рішення суду в адміністративній справі: законність, обґрунтованість, безумовність, вичерпність, справедливість та ухвалення у належній формі [9, с. 170].

На користь визначення таких вимог судового рішення, як законність та обґрунтованість свідчить їх нормативне визначення у ст. 159 КАСУ, у якій

законодавець стисло визначає поняття законності й обґрунтованості судового рішення, ухваленого судом першої інстанції.

Під законністю рішення суду деякі автори розуміють точне, неухильне дотримання судом при розгляді та вирішенні цивільної справи чинних норм матеріального і процесуального права [10, с. 288]. В. Щеглов під законністю розуміє якість, або стан судового рішення, яке характеризується правильним застосуванням судом норм матеріального права, дотриманням норм процесуального права і судочинства [11, с. 7–8]. П. Радченко вважає, що рішення суду є законним, якщо воно ухвалене, по-перше, у відповідності до норм матеріального права, які підлягають застосуванню; по-друге, при точному дотриманні норм процесуального права [12, с. 290].

Законність рішення передбачає дотримання судом положень Конституції України, загальновизнаних принципів і норм міжнародного права і міжнародних договорів України, які є складовою її правової системи [13, с. 255]. Законність рішення залежить від безумовної точної відповідності до його законів та інших нормативно-правових актів, що визначається передусім правильною юридичною кваліфікацією взаємовідносин сторін та інших учасників справи [14, с. 521].

Законним є рішення, якщо воно ухвалене при точному дотриманні, виконанні і використанні норм процесуального права, а також у повній відповідності до норм матеріального права, які підлягають застосуванню до даних правовідносин, або засновано на застосуванні у необхідних випадках закону, який регулює подібні відносини, або керується загальними засадами і змістом законодавства [15, с. 10].

На думку, М. Труш законним вважатиметься рішення суду в адміністративній справі, ухвалене із неухильним дотриманням процесуальних вимог, із застосуванням до дійсних правовідносин сторін норм права, які підлягають застосуванню, та яке відповідає правопорядку держави [9, с. 171].

Розділяючи поняття «дії суду по дотриманню норм права» і «законність рішення суду», можна погодитися з трактовкою законності рішення суду як

його якісною особливістю, яка визначається двома категоріями: правильним застосуванням норм матеріального і процесуального права [6, с. 47].

В науковій літературі аналізується доволі широке коло умов, за яких судові рішення можна вважати законним, які визнаються практично всіма вченими: судові рішення буде законним лише тоді, коли при розгляді і вирішенні судової справи були точно і неухильно дотримані норми матеріального (перша вимога) і процесуального права (друга вимога).

На цій позиції стоїть і судова практика. Так, Пленум Вищого адміністративного суду України у п. 4 своєї постанови «Про судові рішення у адміністративній справі» зазначає, що законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права з урахуванням юридичної сили правового акта [16] в ієрархії національного законодавства, що регулює спірні правовідносини, подібні правовідносини (аналогія закону), або за відсутності такого закону - на підставі конституційних принципів і загальних засад права (аналогія права), принципів верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини [17, с. 47].

Однак, для того, щоб судові рішення було законним актом правосуддя, одного лише правильного застосування норм матеріального права недостатньо. Судові рішення також не відповідає вимозі законності, якщо при його ухваленні не було дотримано норм процесуального права.

Суд як орган державної влади, на який покладено здійснення правосуддя, застосовує норми процесуального права. Оскільки застосування норм права – це гарантована можливість примусового впливу на поведінку суб'єктів адміністративних процесуальних правовідносин, це обумовлює той факт, що тільки суд є єдиним і обов'язковим суб'єктом застосування норм адміністративного процесуального права.

Норми адміністративного процесуального права створюють належні умови для правильного вирішення адміністративного спору. Їх застосування для повного дослідження матеріалів справи полягає не тільки в накресленні шляхів судового розгляду і визначенні способів правильного вирішення

адміністративно-правового спору, але й в необхідності правильного виконання суб'єктами адміністративно-процесуальних правовідносин своїх прав і обов'язків. Адміністративне процесуальне законодавство встановлює процесуальні санкції як заходи примусового впливу, які гарантують необхідну поведінку учасників процесу, а значить, забезпечують ухвалення судом законного рішення.

Порушення або неправильне застосування судом норм процесуального права також має наслідком скасування судового рішення. Так, відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 202 КАСУ до порушень, які є підставою для скасування ухваленого судового рішення є розгляд і вирішення справи неповноважним судом; участь в ухваленні постанови судді, якому було заявлено відвід на підставі обставин, які викликали сумнів у неупередженості судді, і заяву про його відвід визнано судом апеляційної інстанції обґрунтованою; ухвалення чи підписання постанови не тим суддею, який розглянув справу.

Таким чином, законність судового рішення у адміністративних справах забезпечується також дотриманням адміністративної процесуальної форми, точним і послідовним здійсненням судом своїх прав і обов'язків та дотриманням і виконанням іншими суб'єктами адміністративних процесуальних правовідносин цивільних процесуальних норм.

Концепція справедливого судового розгляду, яку сповідує Європейський суд з прав людини, передбачає право на обґрунтоване судове рішення, оскільки просте посилання на положення законодавства не може вважатися таким обґрунтуванням. Зокрема у справі «Хаджианастасіу проти Греції» Суд зауважив, що договірні держави в особі судових органів, користуючись повною свободою у виборі належних засобів для забезпечення відповідності їх судових систем вимогам ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, повинні наводити з достатньою чіткістю підстави, на яких ґрунтується їхнє рішення. Саме це, зокрема, робить можливим для обвинуваченого ефективно використати власне право на апеляцію [17, с. 47].

Різні автори вкладають у поняття обґрунтованості різний зміст. Їх частина обґрунтованість рішення суду визначають як внутрішню якість, вимогу щодо фактичної сторони рішення, визнання рішення таким, в якому відображене повне, всебічне і об'єктивне з'ясування дійсних обставин справи, їх доведеність та досягнення істинності висновків суду – відповідність до їх фактичної сторони справи і вимог закону [14, с. 522], інші учені – як підтвердження висновків суду об'єктивними даними, як обґрунтованість його достовірно встановленими фактами, що забезпечує встановлення судом об'єктивної істини у справі [18, с. 247–248]. Ряд науковців дотримуються тієї точки зору, що обґрунтованість судового рішення полягає у повному відображенні у відповідності до об'єктивної реальності тих дій і подій (юридичних фактів), які мають пряме відношення до вирішення цивільної справи. Категорію обґрунтованості рішення суду визначають також як відповідність висновків суду про обставини справи дійсним взаємовідносинам сторін. Тому рішення буде обґрунтованим, якщо суд встановить всі юридичні факти, які мають значення для справи, дасть правильну оцінку доказам і кожному факту, а також зробить правильний висновок про взаємовідносини сторін на підставі достовірно встановлених фактів [19, с. 213–214].

На сьогоднішній день, з урахуванням положень ст. ст. 158 і 202 КАСУ можна також зробити висновок, що обґрунтованим судове рішення буде за наступних умов: повне з'ясування судом обставин, що мають значення для справи; доведеність обставин, що мають значення для справи, які суд вважає встановленими; відповідність висновків суду обставинам справи.

Доволі вдалим можна вважати визначення обґрунтованості судового рішення, вироблене судовою практикою. Так, відповідно до п. 4 Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про судові рішення у адміністративних справах» обґрунтованим є рішення, ухвалені судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені під час судового розгляду справи (у судовому засіданні, у порядку скороченого чи письмового

провадження) з урахуванням вимог статті 70 КАС України щодо належності та допустимості доказів або обставин, які не підлягають доказуванню, та висновки суду про встановлені обставини і правові наслідки є вичерпними [16].

На думку Л. В. Соцуро, рішення є обґрунтованим тоді, коли факти, що мають значення для справи, підтверджені дослідженими судом доказами, які задовольняють вимогам закону про їх належність і допустимість, або обставинами, які не потребують доказування, а також тоді, коли воно містить вичерпні висновки суду, які випливають зі встановлених фактів [20, с. 11].

Отже, обґрунтованість рішення суду досягається повнотою, всебічністю, об'єктивністю та безпосередністю дослідження матеріалів справи, правильною оцінкою доказів, переконливим і логічним мотивуванням висновків суду по розгляду справи в судовому засіданні, які відповідають встановленим обставинам справи.

Таким чином, на підставі аналізу всіх вищенаведених позицій, можна зробити висновок, що обґрунтованим є рішення, ухвалене на основі всебічно, повно, об'єктивно та безпосередньо з'ясованих обставин, на які сторони та інші особи, що беруть участь у справі, посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні, та відповідають вимогам належності, допустимості, достовірності та достатності.

Обґрунтованість взаємопов'язана і взаємообумовлена з законністю. Дійсно, кожне необґрунтоване рішення є в той самий час і незаконним, оскільки ухвалене з порушенням процесуального закону.

Обґрунтованим судове рішення буде лише тоді, коли воно ухвалене в умовах точного дотримання закону, оскільки дотримання всіх вимог закону забезпечує відповідність висновків суду фактам, які мали місце в дійсності.

У зв'язку з цим, деякі вчені вважають, що законність є більш широкою категорією, ніж обґрунтованість, і тому включає в себе останню [18]. Якщо погодитися з думкою, що обґрунтованість охоплюється законністю, то обґрунтованість в такому разі стає її складовою частиною і втрачає свою

самостійність. Насправді ж законність і обґрунтованість – різні властивості судового рішення, хоча і взаємопов'язані між собою.

Необхідність розмежування цих двох властивостей судового рішення має не тільки теоретичне, але й практичне значення. Так, наприклад, при встановленні необґрунтованості судового рішення вищестоящий суд повинен повністю перевірити й оцінити всі докази у справі. Незаконність же судового рішення не завжди потребує повної перевірки всієї справи. Наприклад, при розгляді справи неповноважним складом суду, підписанні рішення не тим суддею, який розглядав справу, незаконність такого рішення очевидна і без аналізу всіх обставин справи.

До речі, за загальним правилом, суд апеляційної інстанції переглядає судові рішення суду першої інстанції в межах апеляційної скарги. Однак, суд апеляційної інстанції може вийти за межі доводів апеляційної скарги в разі встановлення під час апеляційного провадження порушень, допущених судом першої інстанції, які призвели до неправильного вирішення справи. Наприклад, якщо справу розглянуто неповноважним складом суду або рішення було підписано не тим суддею, який розглядав справу, судові рішення може бути одночасно обґрунтованим але незаконним. Це не скасовує взаємозв'язку і взаємообумовленості цих двох вимог до судового рішення, але показує самостійність кожного з них.

Повнота рішення суду полягає в тому, що суд до прийняття судового рішення має надати вичерпну правову оцінку всім наведеним сторонами обставинам, дати відповідь на всі запитання, які виносились на вирішення суду в залі судового засідання. Повнота судового рішення передбачає його всебічність, а це означає, що в рішенні повинна міститися відповідь щодо наявності чи відсутності матеріального права; належність його позивачеві; визначено чи існує юридичний обов'язок і чи покладено його на відповідача. Якщо названі питання не вирішені у судовому засіданні, воно є неповним. Цей недолік може бути усунений винесенням додаткового рішення відповідно до ст. 168 КАСУ [8, с. 328].

Зрозумілим є рішення, в якому суд у визначеній законом послідовності, чітко, без неоднозначного трактування дав відповідь на питання, які він вирішує при прийнятті постанови (ст. 161 КАСУ), або щодо суті клопотання, чи іншого питання, що вирішується ухвалою. У таких рішеннях вступна, описова, мотивувальна та резолютивна частини узгоджуються між собою [7, с. 521–522].

Безальтернативним рішення буде тоді, коли його можна виконати лише одним способом, передбаченим законом [7, с. 522]. В юридичній літературі дана вимога, що ставиться до судового рішення у адміністративній справі має назву «безумовність». Відповідно до вимоги безальтернативності (безумовності) рішення суду в адміністративній справі не повинно ставити можливість застосування обраного судом способу захисту у залежність від настання чи ненастання певних обставин [9, с. 173].

Оскільки у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень суд, серед іншого, перевіряє, чи прийняті вони добросовісно, розсудливо, пропорційно, то, на наше переконання, судові рішення має відповідати вимогам справедливості, тобто узгоджуватися з принципами моралі та з загальнолюдськими цінностями.

Висновки, зроблені в результаті дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На основі проведеного дослідження приходимо до наступних висновків: до судового рішення в адміністративній справі висуваються наступні вимоги: законність, обґрунтованість, повнота, зрозумілість, безальтернативність та справедливість. Порухення зазначених вимог означатиме можливість оскарження такого рішення в апеляційному або касаційному порядку, або ухвалення додаткового рішення, яке усуне неповноту або незрозумілість судового рішення.

Список використаної літератури

1. Авдюков М. Г. Постановление суда первой инстанции / Советский гражданский процесс: Учебн. – М. : Изд-во Москов. ун-та 1964. – 453 с.
2. Зейдер Н. Б. Судебное решение по гражданскому делу / Н. Б. Зейдер. – М. : Юридическая литература, 1966. – 195 с.

3. Пушкарь Е. Г. Исковое производство в советском гражданском процессе: (Процессуальные последствия возбуждения дел). – Львов: Вища школа. Изд-во при Львов. ун-те, 1978. – 199 с.
4. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 624 с.
5. Чернооченко С. І. Цивільний процес України: Навч. посібник. – К. : Центр навч. літератури, 2004. – 308 с.
6. Андронов І. В. Рішення суду першої інстанції у цивільному процесі України: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Андронов Ігор Володимирович. – Одеса, 2008. – 19 с.
7. Адміністративне судочинство України: Підручник / За заг. ред. О. М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
8. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е. Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
9. Труш М. Вимоги до судового рішення у адміністративній справі // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2013. – Випуск 58. – С. 170–175.
10. Советское гражданское процессуальное право / Под ред. М. А. Гурвича. – Москва: ВЮЗИ, 1957. – 371с.
11. Щеглов В. Н. Законность и обоснованность судебного решения по гражданско-правовому спору. – Новосибирск: Новосибирское книжное изд-во, 1958. – 88 с.
12. Цивільне процесуальне право України: Підруч. Для юрид. вузів і фак. / В. В. Комаров, В. І. Тертишніков, С. Г. Пушкар та ін. // За ред. В. В. Комарова–Харків, 1999. – С. 290.
13. Цивільне процесуальне право : навч. посібник / С. В. Сенік, Р. Я. Лемик. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 424 с.
14. Кравчук В. М. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України / В. М. Кравчук. – Х. : Фактор, 2011. – 800 с.
15. Шиманович О. М. Судові постанови у цивільному процесі України (на матеріалі рішень і ухвал суду першої інстанції): дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Шиманович Ольга Миколаївна. – К., 2005. – 221 с.
16. Про судові рішення в адміністративній справі: постанова Вищого адміністративного суду України від 20 травня 2013 року № 7.
17. Писаренко Г. М. Судові рішення в адміністративних справах: поняття, види, особливості ухвалення // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Випуск 62. – С. 43–51.
18. Юдельсон К. С. Судебные доказательства и практика использования их в

советском гражданском процессе. – М. : Госюриздат, 1956. – 252 с.

19. Авдюков М. Г. Постановления суда первой инстанции. – Москва: ВЮЗИ, 1962. – 274 с.

20. Соцуру Л. В. К вопросу о законности и обоснованности судебных актов // Арбитражный и гражданский процесс. – 2005. – № 7. – С. 11.

Рецензент – доктор юридичних наук, доцент Зьолка В. Л.

Гаврик Р. К вопросу о требованиях, предъявляемых к судебным решениям по делам об обжаловании решений, действий или бездействия субъектов властных полномочий

В указанной научной статье на основании действующего административно-процессуального законодательства, судебной практики и юридической доктрины проведено научное исследование требований, предъявляемых к решению суда по административному делу, таких как законность, обоснованность, полнота, понятность, безальтернативность и справедливость. В частности, определено, что законность и обоснованность являются основными требованиями, предъявляемыми к судебному решению по административному делу, а потому раскрыты критерии наличия этих признаков у судебных решений, принятых по административным делам.

Ключевые слова: судебное решение, постановление, законность, обоснованность, полнота, понятность, безальтернативность, справедливость.

Gavrik R. The concept of legal requirements for the judgments, adopted in case to appeal of decisions, actions and inaction of the authoritative powers subjects

In the scientific article, under the existing administrative procedure law, judicial practice and legal doctrine, conducted scientific research to legal requirements for the judgments, adopted in case to appeal of decisions, actions and inaction of the authoritative powers subjects.

In particular, the author researches legality and reasonableness as the basic requirements for the judgment; their essence and correlation are ascertained. Other requirements for the judgement in the administrative case are completeness, clarity, alternativeness, fairness.

According to the author, the judgment is legal if it adopted by the administrative court at compliance, implementation and use of rules of administrative procedural law and in full compliance with the rules of substantive law to be applied to these relationships.

The author notes that reasonableness of the judgment is internal quality, the requirement of actual aspect of the solution, recognition of judgment such, that reflects the full, comprehensive and objective clarification of the actual circumstances of the case, their proof and reaching the truth of the findings of the court – according to their actual aspect of the case and the requirements of the law.

Reasonable judgment will be under the following conditions:

- a) full clarification by the court of the circumstances relevant to the case;
- b) proof of circumstances relevant to the case, which the court is established;
- c) the compliance findings of the court the circumstances of the case.

The completeness of the judgment is that the court before the adjudication must provide a comprehensive legal assessment of circumstances, given by parties, to solve all issues, asked by parties during the trial. The complete judgment should contain the answer about the presence or absence of the substantive law; supplies it to the plaintiff; determined whether there is a legal obligation and assigned it to the defendant. If the above issues are not resolved in the judgment, it is incomplete. This deficiency can be rectified by making supplementary judgment.

According to the author, the judgment is clarity if in which the court defined in the law of succession, clearly, without ambiguity gave the answer to the questions that he decides if the judgment or on the merits of the petition or another issue that is solved by decree.

The judgment has a feature of the alternativeness when it could be done in only one way, prescribed by law.

The author notes that judgment must meet the requirements of fairness that is consistent with the principles of morality and human values.

Key words: *judgment, court order, legality, reasonableness, completeness, clarity, alternativeness, fairness.*